SUOMEN
TEATTERIJÄRJESTÖJEN
KESKUSLIITTO

Kannanotto 2.10.2018

SUOMEN TEATTERIJÄRJESTÖJEN KESKUSLIITON LAUSUNTO KOSKIEN HALLITUKSEN ESITYSTÄ 123/2018 VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2019

Suomen hallitus on antanut Eduskunnalle esityksen valtion talousarvioksi vuodelle 2019. Teatterijärjestöjen Keskusliitto toteaa teatterialan rahoituskehitykseen liittyen seuraavaa:

Valtionosuusrahoituksen osalta esitys jatkaa kulttuurin valtionosuuksien leikkauskierteen syventämistä. Valtionosuusteattereiden rahoitusta vähennetään rajusti vuodelle 2019, kun henkilötyövuoden hintaan esitetään peräti 2,64 %:n leikkausta. Myös moneen kertaan jo rahoitustasoltaan leikattujen orkestereiden rahoitusta leikataan edelleen lähes prosentilla. Tämä ratkaisu tarkoittaa, että valtio näivettää esittävän taiteen valtionosuusalojen rahoitusta edelleen kustannuskehitykseen nähden heikommalle tasolle, eikä minkäänlaista aktiivista kulttuuripoliittista esitystä kulje leikkausten rinnalla tilanteen korjaamiseksi tulevaisuudessa. Niin ikään kansallisten näyttämöiden valtionrahoitus on laahannut paikallaan käytännössä koko vuosikymmenen ilman kustannuskehityksen seurantaa.

Valtion budjetissa näin syntyvät vähäiset kustannussäästöt ovat tuskin sitäkään luokkaa, jota elinvoimaisen alan koulutetun työvoiman työttömyytenä toteutuvat haitat kustannuksina yhteiskunnalle aiheuttavat. Samaan aikaan myös esittävien taiteiden VOS-uudistus on jäissä, eikä sitä varten ole varattu tulevalle hallituskaudelle varoja valtiontalouden kehyksissä.

Ansaittua hämmennystä herättää myös budjettiteknisesti jo toisen kerran VOS-momentilta rahoitettava ”Audiovisuaalisen kannustinjärjestelmän käyttöönotto”. Me teatterialan järjestöt emme vastusta audiovisuaalisen kannustinjärjestelmän käyttöönottoa, mutta on vaikea ymmärtää, miksi kohtuullisen vähän audiovisuaalisten sisältöjen kanssa tekemisissä olevat alat rahoittavat tätä järjestelmän sisäänajoa useamman vuoden ajan.

Kasvavaa huolta herättää myös valtion linja siirtää kulttuurin valtionosuuksien painoa yhä enemmän veikkausvoittovaroihin, joka jatkuu myös budjettiesityksessä vuodelle 2019. Käytännössä 2010-luvun leikkaukset on pääosin VOS-momentilla kohdistettu budjettivaroihin ja kasvavaa vajetta vaihtelevalla menestyksellä tilkitty kasvu-uralla olleista veikkausvoittovaroista. Kulttuurin valtionrahoituskokonaisuudessa valtionosuuskenttä on teatterikentällä kuitenkin yksi niistä harvoista alueista, joilla valtio on sitoutunut alan rahoitukseen myös budjettivaroin. Kun Veikkauksen tuottokehityskin jälleen näyttäytyy epävarmempana tuleville vuosille kaavailtujen arpajaislain uudistusten myötä, tällaista kehitystä ja valtion vetäytymistä budjettivaroilla turvatusta kulttuurin rahoituksesta täytyy pitää erittäin valitettavana.

SUOMEN
TEATTERIJÄRJESTÖJEN
KESKUSLIITTO

Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2019 korotetaan rahoituslain ulkopuolisen esittävän taiteen kentälle suunnattavaa määrärahaa miljoonalla eurolla, mikä on positiivinen aloitusliike esittävän taiteen harkinnanvaraisten tukien tilanteen korjaamiseksi. Sen kehitystarpeiden toteuttamiseen (esimerkiksi erilaiset välittäjäportaan rakenteet) ja toimijoiden alirahoituksen korjaamiseen tarvitaan kuitenkin pysyvä, indeksikorotuksia seuraava 20 miljoonan euron korotus. Siksi olisikin suotavaa, että vuoden 2019 osalta korotus jo nyt huomioisi sen vajeen, joka kentän rahoituksessa on ollut jo pitkään olemassa. On tärkeää, ettei tulevan VOS-uudistuksen osalta oleteta valtion talouden kehyksiin määritetyn 7 miljoonan euron korotuksen museoille ja esittävän taiteen vapaalle kentälle (jonka osuus korkeintaan 3 miljoonaa euroa) riittävän rahoituslain ulkopuolisen kentän resurssivajeen korjaukseen. Tulevan VOS-uudistuksen osana myös vapaan kentän korjaustoimenpiteiden pitää olla todellisia, vaikutuksiltaan mittavia ja alojen kehityksen huomioivia.

Vuodesta 2012 johdonmukaisesti toteutettujen moninkertaisten säästöpäätösten kokonaisvaikutus kulttuurin valtionosuusaloille on aivan selvä: ne heikentävät merkittävästi kulttuurialan toimijoiden edellytyksiä toteuttaa kulttuuripalvelutehtäväänsä. Teattereille ja orkestereille tämä tarkoittaa heikkeneviä työllistämismahdollisuuksia alojen taiteilijoille ja ansiotason putoamista entisestään matalapalkka-alalla työskenteleville teatterialan ammattilaisille. Teatteriesityksiä tuotetaan vuosittain jatkuvasti kutistuva määrä maassa, jossa kansalaisten teatteriesityksissä käynnin aste on edelleen maailman huippuluokkaa.

Lukuisissa Euroopan valtioissa on pitkittyneen finanssikriisin jälkeen tehty aktiivista kulttuuripolitiikkaa, kehitetty kulttuurialan rahoitusrakennetta ja tehty tietoisia päätöksiä korjata kulttuurin julkista rahoitusta sellaiselle tasolle, että kulttuurilaitosten toimintaedellytykset parantuvat. Näissä valtioissa uskotaan siihen, että kulttuuri on voimakas ja tärkeä väline vaikuttaa moniin aikamme vaikeisiin yhteiskunnallisiin haasteisiin ja että kulttuurilla voidaan monipuolisesti edistää kansalaisten hyvinvointia. Olisiko Suomessakin aika vaihteeksi uskoa kulttuuriin?

Helsingissä 2.10.2018,
Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliiton hallitus

Tommi Saarikivi, puheenjohtaja
tommi.saarikivi@suomenteatterit.fi, p. 040 153 1415

SUOMEN TEATTERIJÄRJESTÖJEN KESKUSLIITON JÄSENJÄRJESTÖT

Lavastus- ja pukusuunnittelijat ry | Suomen Assitej ry | Suomen Näytelmäkirjailijat ja käsikirjoittajat ry | Suomen Näyttelijäliitto ry | Suomen tanssi- ja sirkustaiteilijat ry | Suomen Teatterinjohtajaliitto ry | Suomen teatteriohjaajat ja dramaturgit ry | Suomen Teatterit ry | Suomen valo-, ääni- ja videosuunnittelijat ry | Teatterialan Ammattilaiset ry | Teatterikeskus ry | Teme – teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto ry | Työväen Näyttämöiden Liitto ry